

Forord

Læsere som forventer en mere fuldstændig måde at redegøre for henvisningene til denne samling, vil opdage at samlingen har visse svagheder på dette område. For mere information om samlingen og citathenvisningerne foreslås at læseren kontakter:

«Truth for Today» P.O.Box4

Narborough

Leicester LE95XR

England.

Samlet og udarbejdet af

J. F. Coltheart

1954

Oversat og udgivet i Norge i 1999 (Dette en dansk version).

Denne lille bog er et resultat af mange års studium og detaljerede kilde-undersøgelser. J. F. Coltheart, som står for dette arbejde, havde muligheden til at besøge forskellige lande for personlig at tjekke gamle manuskripter og oprindelige kilder til mange af de citater som er at finde på biblioteker og museer rundt om i Europa og østen.

I denne oversigt bliver man slået af hvordan Gud, på en fandtastisk måde, helt fra Jesu tid, har bevaret kundskaben om Hans hellige sabbatsdag ned gennem århundredene. Selv om de skrifter som tilhørte martyrene ofte blev dømt til at brændes eller at ødelægges, er information om Kristne som holdt sabbaten, kommet ned til os enten fra dele af deres skrifter, eller gennem skriftene til deres fjender.

Du har måske læst om valdenserne, - folket som gennem flere hundrede år er refereret til som sabbat helligholdere. De blev ofte kaldt for sabbati eller insabbati på grund af dette. Beskyttet mellem Alperne i Italien, Frankrig og Sveits, stod de i hundredevis af år Rom imod.

Har man privilegiet af at besøge disse smukke dale, hvor efterkommerne til disse menneskene fortsat bor i dag, kan man både se nogle af Is gamle skrifter samt Is monumenter og tilflugtssteder som var i brug under de bitre forfølgelser de erfarede. (Ønsker du at sætte dig ind i den både fandtastiske og forfærdelige historie til disse modige mennesker foreslåes 1. A. Wylie History of the Waldenses eller G. Faber The History of the Ancient Vallenses and Albigenses fra P.O.Box 1, Rapidan, VA af 22733, USA eller Email: sales@hpcatalog.com).

Man kan i lande som Bøhmen (Tsjekiske republik) eller Skotland, meget tydelig følge dokumenteringen af de som holdt sig til sabbaten. I Skotland blev sabbaten holdt helt til det tolvte århundrede, og så langt syd som Abyssinia (Etiopien) blev den syvende dag holdt hellig helt til det syttende århundrede.

Gamle historiske dokumenter som indikerer en tidlig tilstedeværelse af kristne menigheder i østen viser hvor tidlig folk i f. eks. Persien, Indien og Kina modtog og accepterede bibelens sabbat. Hvis vi tænker over indikationerne på apostelen Thomas tilstedeværelse i Indien, Filip i Etiopien osv., så er det ikke vanskeligt at tro Pauli ord (Kol 1,23) om at evangeliet skulle nu alle skabninger under himmelen allerede på hans tid.

I denne lille bog her findes kun et uddrag af hundredevis af vidnesbyrd og bevis på sabbatens anderkendelse og udbredelse gennem tiderne. - Og læg mærke til at disse ikke repræsenterer jødernes sabbats helligholdelse, men udelukkende sabbats

helligeholdelse blandt trofaste kristne gennem tiderne.

I Esajas 58,13 ser man et budskap om sabbat-reform hvor folk bliver henstillet om at holde 'foden tilbage fra sabbatsdagen' ('fra': i den engelske King James versionen og i den hebraiske grundtekst) og slutte med at trampe den ned ved at vanære den. Videre; lægger vi mærke til ordene i verset før, hvor der står:

Du skal bygge op igen gamle ruiner og genrejse grundmurer fra svundne slægter. Da skal de kalde dig den som murer revnene igen og sætter veiene i stand, så folk kan bo i landet. (Jes. 58,12)

Dette sigter til en genoprettelse af pagts forholdet mellem Gud og hans folk som var blevet brudt ned.

Endetidens Guds folk er et folk som er kendetegnet som loyale til dette pagt forholdet fordi det bliver sagt om dem at de holder Guds bud (Ap 12,17, 14,12). Åbenbaringens bog kapittel 14 gør det klart at det evige evangelium, som skal forkyndes over hele verden lige før Jesu andet komme, inkluderer et kald til at tilbede himmelens og jordens skaber. Sabbaten er i sig selv et symbol på det denne skaberen skabte (2 Mos 20,8-11) og kan derfor indrammes i dette kald om at tilbede skaberen.

Hvorfor påpeger vi dette? Jo, fordi det viser at Guds folk i verdens historiens sidste dage er kaldt til at 'genrejse grundmurer fra svundne slægter.' Vi ønsker derfor at læseren får med sig at sabbaten var, og fortsat er, en meget vigtig del af de mange 'grundmure fra svundne slægter' som trænger at blive genrejst. 'Revnerne', som er nævnt i vers 12, har tydelig sammenhæng med det pagt bruddet som er beskrevet i Esekiel 22,23-30 (se: 5 Mos 28,15-68 og 5 Mos 32). Pagten er selvfølgelig den evige pagt som Gud har gjort med sit trofaste folk sådan at han kan være Is beskytter, helliggører, Herre og Gud. Dette er Loven, eller 'Torah', som profetene i det Gamle Testamente refererede til og som Jesus og hans apostle i det Nye Testamente henviste til.

Fra Åbenbaringens bog 12,17 og 14,12 ser vi at denne samme pagt er gyldig også helt i slutningen af verdens historien. Gud har altid haft et trofast folk som er i pagt forhold med ham og det vil han også have i endetiden.

Kendetegnet på et sådant loyalitetsforhold er netop det at helligholde sabbaten.

Esajas 58,14 indeholder fandtastiske løfter til dem som vil tage henstillingen op om at mure revnene igen og leve i et trofast pagts forhold med Herren Gud den Allmektige.

Hvis du tager dig i vare på sabbatten og ikke driver handel på min hellige dag, hvis du kalder sabbatten frydefuld og Herrens hellige dag ærværdig, hvis du ærer den ved ikke at gøre, som du plejer, drive handel og træffe aftaler, v14 så skal du glæde dig over lykken hos Herren. Jeg vil føre dig frem over landets høje og lade dig nyde godt af din fader Jakobs ejendom. Herren selv har talt. Es 58,13 -14

*'Herrens hellige dag' er i bibelen den syvende dag, "sabbaten".

BIBELENS TI BUD

1. Du må ikke have anden guder end mig.
2. Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst ope i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden. v5 Du må ikke tilbede dem og dyrke dem, for jeg, Herren din Gud, er en lidenskabelig Gud. Jeg straffer fædres skyld på børn, børnebørn og oldebørn af dem, der hader mig; v6 men dem, der elsker mig og holder mine befalinger, vil jeg vise godhed i tusind slægtled.
3. Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn, for Herren vil aldrig lade den ustraffet, der bruger hans navn til løgn.
4. Husk sabbatsdagen og hold den hellig. v9 I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvadd du skal; v10 men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. v11 For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet

FORANDRET AF MENNESKER

1. Du må ikke have anden guder end mig.
2. Du må ikke misbruge Guds navn.
3. Du skal holde hviledagen hellig.
4. Du skal ære far og mor.

med alt, hvadd de rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har Herren velsignede sabbatsdagen og helliget den.

5. Ær din far og din mor, for at du må få et langt liv på den jord, Herren din Gud vil give dig.

6. Du må ikke begå drab.

7. Du må ikke bryde et ægteskab.

8. Du må ikke stjæle.

9. Du må ikke vidne falsk mod din næste.

10. Du må ikke begære din næstes hus. Du må ikke begære din næstes hustru, hans træl eller trælkvinde, hans okse eller æsel eller noget som helst af din næstes ejendom.«

5. Du må ikke slå ihjel.

6. Du må ikke bryde ækteskabet.

7. Du må ikke stjæle.

8. Du må ikke lyve.

9. Du må ikke begære din næstes ejendom.

10. Du må ikke begære din næstes hustru eller hans tjenestefolk eller noget som hører din næste til.

SPREDNINGEN AF EVANGELIET I DET FØRSTE ÅRHUNDREDE

Til jøderne: -forkyndt af Jesus Kristus og disciplene

Til samaritanerne: - forkyndt af Jesus Kristus Og derefter af Filip(Apg.8,5)

Til Etiopierne: -forkyndt af Filip (Apg. 8,27)

Som vi ser ovenfor, blev evangeliet først hørt af jøderne og samaritanerne ved at de hørte Jesus Kristus levende iblandt dem. Efter Jesu opstandelse og himmelfart fortsatte disciplene denne opgaven. Men snart blev evangeliet forkyndt ikke bare for jøderne og samaritanerne. Filip forkyndte det til en indflydelsesrig etiopier som fik noget at fortælle til sine landsmænd i Etiopien.

Den store menighed i Antiokia, der hvor Kristi efterfølgere først blev kaldt kristne (Apg. 11,26), sendte mange missionærer ud. Blandt disse var Paulus, Barnabas og Markus. De bragte evangeliet til Kypros, Tyrkiet, Galatien (galaterne havde forbindelse med kelterne i Frankrig, Britannia, Skotland, Irland, og Wales) Grækenland, Malta, Italien og Spanien. Andre missionærer udsendt fra Antiokia bragte evangeliet til Parthia, Indien, Persien og Kina.

Oldtidskrifter ved Eusebius forbinder andenas med Scythia, stepperne i det centrale Asien. Fra Peters første brev ser vi at Peter arbejdede i nord Tyrkiet. Jakob led martyrdøden i Jerusalem under Herodes Agrippa. Johannes arbejdede i Efesus i vest Tyrkiet. Det siges om Filip at han forkyndte i det centrale Asien mens andre ting tyder på at Nathaniel arbejdede i Indien. Traditionen fortæller også at Matteus drog til Etiopien efter han var færdig med at arbejde for jøderne. Jakob, Alfeus søn, siges at have led martyrdøden i Persien. Om Taddeus bliver det fortalt at han arbejdede i Edessa (Persien) og at Simon, kanaanitten, arbejdede med ham. Thomas grundlagde en menighed i Indien hvor han også døde. Mattias, han som kom i Judas sted, siges at have arbejdet blandt kannibaler. Disse, og selvfølgelig mange flere tog del i det vanskelige arbejde med at sprede evangeliet.

DET FØRSTE ÅRHUNDREDE

JESUS

«Der kom en mand til ham og spurgte: «Mester hvad godt skal jeg gøre for at få det evige liv?» Men Jesus svarede: «Hvorfor spørger du mig om det gode? Kun en er god. Men vil du gå ind til livet, så hold budene!»» (Matt 19,16.17)

DET FJERDE BUD

Husk sabbatsdagen og hold den hellig. v9 I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvadd du skal; v10 men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvind eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. v11 For på seks dage

skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvadd de rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har Herren velsignede sabbatsdagen og helliget den.

JESUS

«Han kom nu til Nasaret, hvor han var vokst op, og på sabbaten gik han ind i synagogen som han plejede » (Luk 4,16)

JESUS

« Men bede om at I slipper at flygte om vinteren eller på sabbaten.» (Matt 24,20)

Her bad Jesus disciplene om at bede om at de måtte slippe at flygte på sabbatsdagen når de en dag måtte flygte fra den dømte by Jerusalem. Siden Jerusalem blev ødelagt i år 70 e.Kr., næsten 40 år efter Jesus døde på korset, så tyder Jesu udtalelse i Matt 24,20 på at Jesus ikke havde nogen planer om at forandre helligdagen fra lørdag til søndag. Det ser heller ud som om hans forståelse var at sabbaten skulle holdes hellig under alle omstendigheder.

HANS EFTERFØLGERE

Og da de var vendt tilbage, tilberedte de vellugtende salver og olier; men sabbatten over holdt de sig i ro efter lovens bud.
Luk 23,56

PAULUS

De rejste gennem Amfipolis og Apollonia og nåede til Thessalonika, hvor jøderne havde en synagoge. v2 Efter sædvane gik Paulus hen til dem, og tre sabbatter i træk førte han samtaler med dem ud fra Skrifterne ApG 17,1 - 2

PAULUS OG HEDNINGERNE

«Da de gik ud, blev de opfordret til at tale om dette næste sabbat.» (Apg. 13,42)

«Næste sabbat strømmede næsten hele byen til for at høre Guds ord.» (Apg. 13,44)

Læg mærke til at det var hedninger i en hedensk by som mødtes på sabbaten for at høre Guds ord. Dette var nok ikke et typisk synagoge møde, for vi læser at næsten hele byen kom sammen. Men her er der altså ingen hentydninger om at «den jødiske sabbat var ophørt».

JOHANNES

«På Herrens dag kom Ånden over mig, ... » (Ap. 1,10). Bibelen viser i Mark 8,28, Es58,13 og 2 Mos 20,10 at kun sabbaten er Herrens dag. Omtrent hundrede år efter Johannes begyndte søndagen at få titlen Herrens Dag, men det er ikke en bibelsk

betegnelse.

JOSEFUS

«Det er ikke den by blandt grækerne, eller nogle af barbarerne, eller i det hele taget nogen nation, hvor vor skik om at hvile på den syvende dag ikke er nået frem!»

(Citert i M'Clatchie. Notes and Queries on China and Japan, edited by Dennys, Vol. 4, Nos. 7, 8, p. 100)

KRISTNE I DET FØRSTE ÅRHUNDREDE

«Da flygtede Abrahams åndelige afkom til Pella, på den anden side af Jordan, hvor de fandt et trygt sted og kunne tjene deres Herre og holde sabbaten.» (Eusebius's Ecclesiastical History, 3:5)

PHILO

Philo proklamerer at den syvende dag er en højtid som ikke kun er for den og den byen, men for hele universet. (M'Clatchie, Notes and Queries on China and Japan, Vol. 4, s. 99)

DET ANDET ÅRHUNDREDE

DE URKRISTNE

«De urkristne viste stor ærbødighed for sabbaten, og tilbragte dagen med andakt og prædikener. Og dette skal der ikke tvivles på for de fik denne praksis fra apostlene selv, som er synlig fra flere skrifter til den hensigt.» (T. H. Morer, Dialogues on the Lord's Day, London, 1761, s. 189, (a Church of England divine)).

DE URKRISTNE

«Sabbaten var et stærkt reb som forenede dem med hele folket, og ved at holde sabbaten hellig fulgte de ikke kun eksemplet men også Jesu bud.» (Geschichte des Sonntags, s. 13,14.)

KRISTNE I DET ANDET ÅRHUNDREDE

«Hedninge-kristne holdt også sabbaten.» (Gieseler, Church History, 1 :83.)

DE URKRISTNE

«De første kristne holdt jødernes sabbat; ... derfor var de kristne i lang tid sammen om at holde deres møder på sabbaten hvor nogle dele af loven blev læst: og dette fortsatte til kirkemødet i Laodikea.» (The Whole Works of Jeremy Taylor, 9:416 (R.

Heber's Edition, 12:416)

DE URKRISTNE

«Det er et faktum at oldtidens sabbat stod ved lige og blev holdt af kristne i menigheden i øst, sammen med fejringen af Herrens dag, over tre hundrede år efter vor Frelzers død.» (A Leamed Treatise ofthe Sabbath, 77.)

OBS: Skribenten refererer her med udtalelsen «Herrens dag» til søndagen og ikke til bibelens sabbat. Dette citat viser at søndagen kom i brug allerede i de første århundreder efter apostlenes bortgang. Paulus forudsagde et stort «frafald» fra sandheden som skulle ske ikke lang tid efter hans død.

DET TREDJE ÅRHUNDREDE

EGYPTEN (Oxyrhynchus Papyrus, 200-250 e.Kr.)

"Hvis I gør sabbaten til en ordentlig sabbat [bogstaveligt talt "sabbatiserer sabbaten," græsk], kommer I ikke til at se Faderen."

The Oxyrhynchus Papyri, pt.1, page 3, Logion 2, verso 4-11 (London: Offices of the Egypten Exploration Fund, 1898)

DE URKRISTNE I DET TREDJE ÅRHUNDREDE

"Du skal holde sabbaten, i henhold til Ham som afstod fra sit skaberværk, men som ikke sluttede sit forsyns arbejde: det er en hvile for at meditere på loven, ikke for at hænderne ikke skal have noget at gøre."

The Ante-Nicene Fathers, 7:413 (fra et dokument fra det tredje og fjerde århundrede); "Constitutions of the Holy Apostles" .

AFRIKA (Alexandria) Origen

"Efter højtiden for det uophørlige offer (korsfestelsen) kommer den anden højtid, sabbaten, og det sømmer sig for alle blandt de hellige som er retfærdige, også at holde sabbatshøjtiden. Altså er det fremdeles en sabbatisimus, det vil sige en helligholdelse af sabbaten, for Guds folk. [Heb 4,9]"

Migne, Patrologia Graeca, 12:749-50: citeret fra "Homily on Numbers 23," paragraf 4.

PALÆSTINA TIL INDIEN (Menigheden i Østen)

"Så tidlig som år 225 e.Kr. eksisterede der store bispedømmer eller distrikter indenfor menigheden som strakte sig fra Palæstina til Indien." Mingana, Early Spread of Christianity, 10:460.

INDIEN (Buddhist konflikt, 220 e.Kr.)

"Kushan dynastiet i nord Indien sammenkaldte et berømt konsil for buddhist præster i Vestindien. Ved dette konsil blev buddhist munkene når det gjaldt helligholdelse af deres ugentlige sabbat. Nogle var blev overbevist om, at de var begyndt at holde sabbaten hellig." Gamle Testamente, at de var begyndt at holde sabbaten hellig."

Lloyd, The Creed of Half Japan, 23

DE URKRISTNE

"Den syvende dag sabbat var ... helliget af Kristus, apostlene, og de første kristne, helt til de blev fuldstændig aflyste dens helligholdelse." "Dissertation on the Lord's Day," 33, 34, 44.

DET FJERDE ÅRHUNDREDE

ITALIEN OG ØSTEN

"Det var stort set praksis blandt menighederne i østen; og nogle menigheder i vest.. .. For eksempel ser det ud som om lørdagen blev holdt højt i ære Ikke sådan at forstå at menigheden i vest holdt den dag havde en tendens til iudaisme [Jødedom], men at de kom sammen på sabbat for at tilbede Kristus sabbatens Herre. "

History of the Sabbath, (oprindelig stavemåde er beholdt) (London: Dr Heylyn, 1636) 20.

ORIENTEN OG DET MESTE AF VERDEN

"De urkristne var meget nøje med helligholdelse af lørdag, eller den syvende dag De i Orienten, og store dele af verden, holdt sabbaten som en højtid Athanasius fortæller om kristne samlinger på sabbaten, ikke fordi de var smittet af Jødedommen, men for at tilbede Jesus og holde det samme."

Antiquities of the Christian Church, Vol 2, bog 20, kap. 3, seksjon 1,66. 1137-8.

ABYSSINIA (ETIOPIEN)

"I den sidste del af det århundrede udtalte st. Ambrose af Milano officielt at den abyssinske kirke næsten alle steder i landet til Seres (Kina)'. I mere end sytten århundreder fortsatte menigheden i lørdagen som det fjerde buds hellige dag.

Migne Patrologia Latina, 17:1131-2., citerer Ambrose, De Moribus. Brachmanorium Opus

ARABIEN, PERSIEN, INDIEN, KINA

"Mingana beviser at den abyssinske kristendom (sabbats holdere) i 370 e.Kr. var så populær og omfattende i østen for at hjælpe menigheden frem i Arabien, Persien, Indien og Kina." Wilkinson, Truth Triumphant. 308: n. 27.

ITALIEN -Milano

"Ambrose, den berømte biskop af Milano, sagde at når han var i Milano, holdt han lørdagen som sabbat."

søndag for et tusind år siden til ære for solen og som en erstatning for det Gamle Testaments gudstjeneste om lørdagen."

O'Leary, "The Syriac Church and Rathers," s. 83,84.

KIRKEMØDET I LAODIKEA - 365 e.Kr.

"Kirkelov 16 - På lørdagen skal evangeliene og anden porsioner af Skriften blive læst h

"Kirke lov 29 - Kristne skal ikke judaisere og være uden arbejde på lørdagen, men skal

Dag skal de specielt hædre, og, som kristne, hvis mulig, ikke gøre noget arbejde på den

Hefeles, Councils, V 01. 2, bog 6

KIRKEMØDET I LAODIKEA

"Fra apostlenes tid lige til kirkemødet i Laodikea, som fandt sted omtrent året 364, forts som kan blive bevist af mange forfattere; ja, til trods for kirkemødets dekret mod det."

Ley, John, Sundaya Sabbath, (London: 1640) 163.

DET FEMTE ÅRHUNDREDE

VERDEN

"For selv om alle Kirker i hele verden fejrer de hellige mysterier [Herrens Nadver] på s Alexandria og i Rom alligevel at gøre dette, på grundlag af nogle gamle traditioner."

Fodnoten som følger dette citat forklarer brugen af ordet 'sabbat'. Den siger: "Det vil s mærke til at søndag aldrig er kaldt 'sabbaten' af de gamle kirkefædre og historikere."

Socrates Scolasticus, Ecclesiastical History, bog 5, kap 22, s. 289.

KONSTANTINOPEL

"Befolkningen i Konstantinopel , og næsten alle steder, kom sammen på sabbaten, så ve skik som aldrig er fulgt i Rom eller i Alexandria." Socrates Scolasticus, Ecclesiastical H

VERDEN - Augustine, Biskopen i Hippo (Nord Afrika)

Augustine viser at sabbaten blev holdt på hans tid " I de større dele af den Kristne verd med dette er desto mere værdifuldt fordi han selv var en hengiven og trofast søndagsho

Se Nicene and Post-Nicene Fathers 1ste serie, Vol 1, s. 353,354.

PAVE INNOCENT (402-417)

Pave Sylvester (314-335) var den første som befalede menighedene at de skulle faste on 417) gjorde det til en bindende lov for de menigheder som adlød ham. (For at kunne br

Innocentius at lørdagen eller sabbaten altid skulle bruges til faste."

Dr. Peter Heylyn, History of the Sabbath, del 2, kap 2, side 44.

KRISTNE I DET FEMTE ÅRHUNDREDE

Til og med ned til det femte århundrede blev helligholdelse af den jødiske sabbat holdt

Coleman, Ancient Christianit y Exemplified, kap 26, del 2, side 527.

FRANKRIG

"Derfor, med undtagelse af Vespers og Noctums, er der ingen offentlige gudstjenester b

"Apollinaris Sidonii Epistolae," lib. 1,2; Migne, 57.

MENIGHEDEN I ØSTEN

"Mingana beviser at i 410, Isaac, øverste leder af menigheden i østen, holdt et verdens r Musaeus rejse, - af delegater fra fyrrer store hovedstads divisioner i østen mødte op. I 41 direktør for Kina. Disse menigheder helligholdt den syvende dag."

EGYPTEN

"Det er flere byer og landsbyer i Egypten hvor folket, i modsætning til skik og brug etal på sabbatsaftenen, og, selvom de har spist på forhånd, tager del i mysteriene." Sozomen, Ecclesiastical History, bog 7, kap 19.

DET SJETTE ÅRHUNDREDE

MENIGHEDEN I SKOTLAND

"I dette sidste tilfælde så det ud som at de fulgte en skik som vi finder spor efter fra den holdt lørdag som sabbat på hvilken de hvilede fra alt arbejde." W.T. Skene, Adaman: L

SKOTLAND, IRLAND

"Her ser det ud til at vi ser en hentydning til skikken, holdt i akt i den tidlige klosterkirke lørdagen, eller sabbaten."

Bellesheim, History of the Catholic Church in Scotland, Voll, s. 86.

SKOTLAND - Columba

"Idet han havde fortsat sit arbejde i Skotland i fireogtrediver år, forudsagde han klart og niende juni, sagde han til disciplen Diermit: 'Denne dag kaldes for sabbaten, det vil sige sandelig blive for mig, for den kommer til at afslutte mit arbejde.'"

Butler's Lives of the Saints, Vol. 1, AD 597, article "St Columba," s. 762.

COLUMBA (ang. Dr. Butlers beskrivelse af hans død)

Redaktøren af den bedste biografi om Columba siger i en fodnote:

"Vores lørdag. Skikken at kalde Herrens dag sabbat begyndte ikke før et tusind år senere Adamnan's "Life og Columba" (Dublin: 1857),230.

ROM

Omtrent 590, i et brev til Roms befolkning, fordømte pave Gregory de, som holdt fast ved syvende dag, som Antikrists profeter.

James T. Ringgold, The Law of Sunday, 267.

DET SYVENDE ÅRHUNDREDE

SKOTLAND OG IRLAND

Professor James C. Moffatt, DD., Professor i Kirke Historie på Princeton, siger:

"Det ser ud som om det har været en skik i de keltiske menigheder i de tidlige tider, i Irla lørdag, den jødiske sabbat, som en dag at hvile fra arbejde. De adlød det fjerde bud bog The Church in Scotland, s. 140.

"Videre, denne samme pave Gregory havde udgivet en officiel udtalelse mod en del af sabbatder hvilede og havde gudstjeneste om sabbaten."

Ibid.

DET OTTENDE ÅRHUNDREDE

KIRKEMØDET I FRIAUL, ITALIEN, 791 e.Kr. (Canon 13)

"Vi befaler alle kristne at holde Herrens dag, ikke for at holde den til ære for den forgangne først på ugen som kaldes Herrens dag. Når der tales om den sabbat som jødene helligholdt, som også vore småbønder holder ... "

Mansi, 13:851.

PERSIEN OG MESOPOTAMIA

"Persiens bjerglandskab og Tigris og Eufrats dale gav genklang af deres lovsang. De helligholdte tiende. De begav sig til deres kirker på sabbatsdagen for at tilbede Gud." Realencyclopædi und Kirche, article "Nestorianer"; også Yule: The Book of Ser Marco Polo, Vol. 2,409.

INDIEN, KINA, PERSIEN, osv.

"Helligholdelse af den syvende dag var udbredt og modstandsdygtig blandt de troende kristne i Indien, som aldrig var knyttet til Rom. Den blev også opretholdt blandt de grækere. Kirkemødet i Kalkedon, nemlig, abyssinerne, jacobitterne, maronitterne, og armenerne." encyclopædia of Religious Knowledge, "Nestorians", også Realencyclopædie für Protestantische Theologie, "Nestorianer".

KIRKEMØDET I LIFTINAE, BELGIA - 745 e.Kr. (Boniface var tilstede)

"Den tredje tale i dette kirkemøde advarede mod helligholdelse af sabbaten ved at henvise til Laodikea."

Dr. Hefele, Conciliengeschichte, Vol 3, 512:362.

KINA - 781 e.Kr.

I år 781 blev det berømte Kina Monument indgraveret i marmor for at informere om Kristendommen i Kina. Inskripsionen, som består af 763 ord, blev udgravet i 1625 i nærheden af byen Changan. Det følgende uddrag fra stenen viser at sabbaten blev helligholdt:

"På den syvende dag ofrer vi offergaver, efter at vi har rersat vore hjerter, og modtaget den kristne religion, så perfekt og så udmærket, er vanskelig at navngive, men den lyser mørket op." Christianity in China, M l' Abbe Hue, Vol 1, ch 2, side 48,49.

DET NIENDE ÅRHUNDREDE

BULGARIEN

"I den tidligste missionsfase i Bulgarien blev det lært at intet arbejde skulle blive utført på sabbaten." Responsa Nicolai Papae I og Consulta Bulgarorum, Responsum 10, fundet i Mansi, Sancti Patris Amplissima Collectio, Vol 15:406; også Hefele, Conciliengeschichte, Vol 4: 478.

"Vidt spredt og vedvarende var helligholdelse af den syvende dag sabbat blandt de troende Thomas kristne i Indien. Den blev også opretholdt af abyssinerne."

BULGARIEN

"Pave Nicholas I, i det niende århundrede, sendte den regerende prins af Bulgarien et brev som måtte afstå fra arbejde om søndagen, men ikke om sabbaten. Overhovedet for den Græske pavemagts indblanding, erklærede paven for bandlyst."

Wilkinson: Truth Triumphant, 232.

DET TIENDE ÅRHUNDREDE

SKOTLAND

"De arbejder om søndagen, men holder lørdag på en sabbatisk måde."

Andrew Lang, af History of Scotland from the Roman Occupation, V 01. 1: 96.

MENIGHEDEN I ØST - Kurdistan

"Nestorianerne spiser ikke svinekød og holder sabbaten. De tror hverken på skriftemål eller på Kristus. New Encyclopaedia of Religious Knowledge, "Nestorians".

VALDENSERNE

"Og fordi de ikke agtede på nogle andre hviledage end sabbatsdagene, kaldte de dem ikke holdt nogen sabbat."

Luther's Fore-Runners (oprindelig stavning), side 7,8.

VALDENSERNE

Romersk katolske skribenter prøver at undvige den apostoliske oprindelse til valdenserne om at den Romerske Kirke er den eneste apostolske kirke, og at alle andre kommer som udskejelser. De prøver de at få det til at se ud som om valdensernes oprindelse stammer fra Peter Waldo. Ailix siger:

"Nogle protestanter, er i den forbindelse, faldet i den fælde som var sat for dem Det er menigheder nogensinde blev grundlagt af Peter Waldo Dette er en ren forfalskning."

Ancient Church of Piedmont, (Oxford: 1821) 192.

"Det er ikke sandt at Waldo gav dette navn til indbyggerne i dale: de blev kaldt valdens dale som de boede i."

Ibid., 182.

På den anden side, hed Peter "Valdus, eller Waldo, fordi han modtog sin religiøse forstelse af Peter. William Jones, History of the Christian Church, Vol. 2: 2.

DET ELLEVTE ÅRHUNDREDE

SKOTLAND

"De troede at lørdag var den virkelige sabbat på hvilken de afstod fra arbejde."

Celtic Scotland, Vol. 2: 350

SKOTLAND

"De arbejder om søndagen, men holder lørdag på en sabbatisk måde. Disse ting afskaffes."

urtids menigheden som holdt lørdag isteden for søndag som hviledag."

Barnett, Margaret of Scotland: Queen and Saint, 97.

KONSILET I KLERMONT

"Under det første korstog, kundgjorde pave Urban II ved konsilet i Klemont (1095 e.Kr) ære for jomfru Maria."

History of the Sabbath, 672.

KONSTANTINOPEL

"Fordi I holder sabbat med jødene og Herrens dag med os, viser I ved sådan praksis at I [*Nasareerne var et kristent samfund*]

Migne, Patrologia Latina, Vol. 145, side 506; også Hergenroether, Photius, Vo13:746.

DEN GRÆSKE KIRKE

"Som alle ved, er helligholdelse af lørdage emnet for bitter strid mellem græske og latinske kirkes skisma fra latinsk i 1054.]

Neal, A History of the Holy Eastern Church. Vol.1:731

DET TOLVTE ÅRHUNDREDE

LOMBARDI

"Tegn på sabbatsholdere er fimnet fra Gregory I's, Gregory VII's tid, og i det tolvte århundrede." Cyclopaedia, Vo1.1: 660.

VALDENSERNE

"Robinson fortæller om nogle af valdenserne fra Alperne, som blev kaldt sabbati, sabbatarer. 'Det siges at de fik dette navnet fra det hebraiske ord sabbat fordi de holdt lørdag isteden for søndag.'" General History of the Baptist Denomination. Vol.2: 413.

SPANIEN (Alphonse fra Aragon)

"Alphonse, konge af Aragon, osv., til alle erkebiskoper, biskoper og til alle andre ... Vi befaler alle valdensere og insabbathi, bør blive vist bort fra Guds åsyn og fra alle katolikker, og befaler alle biskoper og præster at forbyde dem." Marianae. Praefatio in Lucam Tudensem: Macima Bibliotheca Veterum Patrum, Vo135:10.

UNGARN, FRANKRIG, ENGLAND, ITALIEN, TYSKLAND

(Henvisning til sabbat helligholdelse i Pasagini) "Udbredelsen af kætteri er på denne tid meget almindelig. I Ebro, fra nord Frankrig til Tiber, overalt møder vi dem. Hele lande er besmittet, sådan som de er i bugner over i mange andre lande; i Tyskland, i Italien, i Nederland og til og med i England." Dr. Hahn, Geschichte der Ketzer, Vol. 1: 13, 14.

VALDENSERNE

"Blant de skrifter som vi har fra det samme folket, er en forklaring på de Ti Bud datert omkring år 1100, hvor den afsabbaten ved at avstå fra verdslig arbejde bliver påbudt."

Blair, History of the Waldenses, Vol. 1: 220.

WALES

VALDENSERNE

"De siger at den velsignede pave Sylvester var den Antikrist som er nævnt i Pauli brev som at helligholdelse afsabbaten burde finde sted."

Ecclesiastical History of the Ancient Churches of Piedmont, 169 (*Af en prominent romersk valdenser*).

FRANKRIG (albigenserne)

For at fuldstændig tilintetgøre disse lqettene sendte pave indocent III dominikanske inkvisitorer, idet de lofte "en fuldstændig eftergiveise af alle synder, til dem som sagde sig albigensere."

Catholic Encyclopaedia, Vol. 12, "Raymond VI", 670.

VALDENSERNE I FRANKRIG

"Inkvisitorer... [erklærede] at tegnet på en vaudois som var ansett verdig til at dø, var at bryde Guds bud."

History at the Inquisition of the Middle Ages, H. C. Lea, Vol. 1

FRANKRIG

Tusindvis af Guds folk blev tortureret til døde af Inkvisitionen, begravet levende, brændt som korsfarere. Idet de ødelagde byen Biterre, spurgte soldatene de katolske ledere hvordan de skulle dræbe dem. Arnold, Abbot of Cisteaux, svarede: "Dræp dem alle sammen, for Herren ved hvem som helst der dræber dem, bliver døddet."
History of the Inquisition, 96.

FRANKRIG - kong Louis IX, 1329

Louis IX kundgjorde vedtægten 'Cupientes' i hvilket han pålode sig selv at rydde Syd-Frankrig af (der var kaldt kættere).

VALDENSERNE I FRANKRIG

"Kætteriet til valdensene, eller fattige mennesker i Lyon, er meget gammelt, for nogle siger det begyndte i Sylvesters tid; og andre, helt siden apostlenes tid."

The Roman Inquisitor, Reimerus Sacho, (*som skrev ca . 1230*)

FRANKRIG - Kirkemødet i Toulouse, 1229

Kirkelove mod sabbatsholdere:

"Kanon 3. - Lensherrene over de forskellige distrikter skal sørge for at villaer, hus og skjulesteder til kætterne bliver ødelagt."

"Kanon 14. - Lægmedlemmer har ikke tilladelse til at være i besiddelse af bøger fra hvede Gamle og Nye Testamente."

Hefele, Vol. 5: 981-982.

EUROPA

Paulicianere, petrobusianere, pasagianere, valdensere, insabbatati var store sabbatsholdere i 1. e.Kr."

PASAGIANERE

De Helleniserede kristne i Asien var de første til at finde på at lade sig døbe i vand.

Moravia. Erasmus påpekte hvor strengt boheme ske valdensere holdt den syvende dag s
Armitage, A History of the bad ptists, 318; Cox, The Literature ofthe sabbath Question,

NORGE

"Også, i den katekismus som dengang blev brugt under det fjortende århundrede, lød sa
glemme at holde den syvende dag."

Citeret fra Documents and Studies Concerning the History of the Lutheran Catechism i
1893) 89.

NORGE

"Også præsterne havde ledet folket til at holde lørdag som søndag.

Theological Periodicals for the Evangelical Lutheran Church in Norway, Vol. 1:154

ENGLAND, HOLLAND, BØHMEN

Vi skrev om sabbatianeme i Bøhmen, Transylvania, England og Holland mellem 1250 o
Triumphant, 309.

FEMTENDE ÅRHUNDREDE

BØHMEN

Erasmus bevidner at selv så sent som omkring år 1500 holdt bohemerne ikke bare den s
blev også kaldt sabbatianere."

Cox, The Literature ofthe sabbath Question, Vol. 2: 201202. Se også Wilkonson, Truth

NORGE (Kirkemødet i Bergen, 22 august, 1435)

"Den første sag angående at holde lørdag hellig. Det var kommet ærkebiskopen for øre
havde forsøgt at holde lørdag hellig. Dette er strengt forbudt - således står der i Kirkelov
anskaffe sig helligdage, udenom de som paven, erkebiskop, eller biskoper udpeger."

The History of the Norwegian Church under Catholicism, F. Keyser, Vol. 2 (Oslo: 1858)

NORGE, 1435 (Katolsk Provins Konsil i Bergen)

Vi er blevet informeret om at nogle folk i forskellige distrikter inden for kongedømmet,
helligholdelse. Dette er strengt forbudt – i hellige kirkelove - alle og enhver at holde da
pave, erkebiskop og biskoper befaler. Lørdags helligholdelse må herefter under ingen o
end det kirkeloven befaler. Derfor, råder vi alle Guds venner udover hele Norge, som ø
kirke, at lade dette lørdags helligholdelse onde være; og deefter forbyder vi under streng
Catholic Provincial Council at Bergen. Dip. Norveg, Vol. 7: 397.

NORGE, 1436 (Kirkedrøftelser i Oslo)

"Det er forbudt under den samme straf at holde lørdagen hellig ved at afstå fra arbejde."

History ofthe Norwegian Church, 401.

FRANKRIG – valdenserne

"Louis XII, konge af Frankrig (1498-1515), som blev informeret af valdensemes fjende
Provence, om at flere afskyelige forbrydelser blev lagt på deres regning, sendte lederen
fra Sorbonne for at undersøge denne sag. Idet de kom tilbage rapporterede de at de hav

"Han svarede: «Og I, hvorfor bryder I Guds bud af hensyn til de forskrifter I har overtaget kraft af hensyn til de regler I har overtaget. I hyklere! Esajas profeterede lige om jer da han lærte, men hjertet er langt borte fra mig. De dyrker mig forgjæves, for det de lærer,

ENGLAND

"Under Elizabeths regeringstid forstod mange samvittighedsfulde og uafhængige tænke (nogle protestanter i Bøhmen) at det fjerde bud krævede at de skulle helligholde, ikke de dag i ugen."

Chambers Cyclopaedia, "Sabbath", 1867, Vol. 8: 462.

RUSSLAND (Konsil, Moskva, 1503)

"De anklagede [sabbats holdere] blev sammenkaldt; åbent bekendte de den nye tro, og fremtrædende af dem, statsråd Kuritzyn, Ivan Mazimov, Kassian, Archimandrite for Jorden, døden, og begravet offentligt i bur i Moskva, den 27 desember, 1503."

H Stemberf, Geschichten der Juden, (Leipzig, 1873), 11171122.

SVERIGE

"Nidkærhed for lørdag helligholdelse fortsatte i lang tid: til og med små ting som kunne straffet."

Biskop Anjou, Svenska Kirkans historia efter Mødet i Upsala

LIECHTENSTEIN

"Sabbatarianerne lærer at den udgåede sabbat, dvs. lørdag, fortsat må helligholdes. De sabbatarianere i Bøhmen som ikke bare holdt den syvende dag, men om hvem det blev hvile på den."

Wolfgang Capito, Refutation of Sabbath, (1599).

BØHMEN (de Bohemske Brødre)

Dr. R. Cox siger: "Jeg finder i et citat fra Erasmus at i den første periode af reformationen i Bøhmen som ikke bare holdt den syvende dag, men om hvem det blev hvile på den."

Cox Litterature of the Sabbath Question, Vol 12: 201-202.

HISTORIKERES KIRKE LISTE (sekstende århundrede)

"Sabbatarianerne, kaldt således på grund af at de forkastede helligholdelse af Herrens dag, Skriften, de ser på kun sabbaten som hellig, siden Gud hvilede på den dag og befalede at hvile på den."

A. Ross, op. cit.

TYSKLAND - dr. Eck (mens han modsagde reformatorerne)

"Kirken har imidlertid, overført helligholdelse fra lørdag til søndag ved sit verv som tilsvarer Skriften".

Dr. Ecks Enchiridion, (1533), side 78-79.

EUROPA

Omkring år 1520 fandt mange af disse sabbatsholderne tilflugt på godset til Lord Leon Liechtenstein holdt sig til helligholdelse af den sande sabbat."

1. N. andenws, History of the Sabbath, 649.

Luther, Commentary on Genesis, Vol. 1, 138-140.

BAPTISTER

"Nogen har lidt tortur på grund af at de ikke ville hvile når andre holdt søndag, for de er helligdag og lov."

Sebastian Frank (1536 e.Kr.)

SVEITZ

"Helligholdelse af sabbaten er en del af moralloven. Den er blevet holdt hellig siden verdens oprindelse."
writer, R. Hospinian, (1592)

HOLLAND OG TYSKLAND

Barbara fra Thiers, som blev henlignet i 1529, erklærede: "Gud har befalt os at hvile på søndagen."
Christina Tolingerin, er nævnt således: "Angående helligdage og søndage, sagde hun: 'Før Kristus kom til verden, hvilede han på den syvende dag hvilede han. De andre helligdage er blevet indsat af paver, kardinaler, og andre.'
"Martyrology of the Churches of Christ, commonly called Baptists, during the era of the Reformation."
J. van Braght, (London: 1850) Vol. 1, side 113-114.

FINLAND - 6 desember 1554

(Kong Gustavus Vasa I af Sveriges brev til det finske folk)

"For en stund siden hørte vi at nogle mennesker i Finland er faldet i et stort fejlgreb og har holdt på lørdag."

Stats Biblioteket i Helsingfors, Reichsregister, Vom J., 1554, Teil B. B. leaf 1120, side 1120.

DET SYTTENDE ÅRHUNDREDE

ENGLAND - 1618

"Til slut, for kun at have undervist fem dage i ugen, og for at hvile om lørdagen, blev hustru Lane, et sted som der var udpeget til indespærring af en del andre personer med forskellige meninger, fængslet.
Fru Traske var femten eller seksten år i fangenskab for sin mening om lørdags sabbaten.
Pagitts Heresiograohy, 196.

ENGLAND - 1668

"Her i England er det omkring ni eller ti menigheder som holder sabbat, i tillæg til mange andre som er blevet sparet. "

Stennet's letters, 1668 and 1670. Cox: Literature of the Sabbath Question, Vol. 1: 268.

ENGLAND

Hr Thomas Bampfild, som havde vært taler i et af Cromwells parlamenter, skrev også om sabbaten som helligholdere, og blev fængslet i Ilchester fængslet for sine religiøse principper.
Calamy, Vol. 2: 260.

UNGARN OG RUMÆNIEN

Men da de forkastede søndagen og hvilede på sabbaten, beordrede prins Sigmond Bathory ham til at afvige fra sin stilling som statsoverhoved og stod som den næste i rækken til tronen af Transylvania.

Jas. Bailey, History of the Seventh Day Baptist General Conference, side 237, 238.

AMERIKA - 1617 (Syvende Dag Baptister)

"... brød fra baptist menigheden for at holde sabbat." Se bad iley, op. cit. Side 9,10.

ENGLAND – Charles I, 1647 (under spørgersmål til de parlamentariske kommis

"For det vil ikke blive fundet nogle steder i skriften at lørdag ikke længere skal holdes, Derfor må det være kirkens autoritet som har forandret det ene og indsatt det andet."
Cox, Sabbath Laws, 333.

ENGLAND - John Milton

"Det kommer sikkert til at være meget tryggere at holde den syvende dag, i samsvar med autoriteten fra kun menneskelige gætninger at anerkende det første."
Sabbath Literature, Vol. 2: 46-54.

ENGLAND

"I forbindelse med trykingen af 'Book of Sports' i 1618, opstod der en kraftig strid blandt punkter: for det første, om det fjerde buds sabbat stod ved lige; og, for det andet, på hvilket var berettiget til at blive holdt som 'sabbat'."
Haydn's Dictionary of Dates, "Sabbatarians", 602.

ETIOPIEN - 1604

Jesuitter prøvede at overtale den abyssinske menighed til at acceptere romersk katolisisme at foreslå at underkaste sig under pavemakten (1604 e.Kr.). "Ved at forbyde alle sine underholde lørdag længere.

Geddes Church History of Ethiopia, side 311; også Gibbon's Decline and Fall, chapter

BØHMEN, MORA VIA, SWEITZ, TYSKLAND

"En af rådsherrene og adelsherrerne i retten var John Gerendi, leder for sabbatarianerne lørdag."

Lamy, The History of Socinianism, 60.

ENGLAND

Inskriptionen på monumentet over graven til dr. Peter Chamberlain, allmen praktiserende af England; kong James I og dronning Anne, kong Charles I og dronning Mary, kong C siger at Dr. Chamberlain var "en Kristen som holdt Guds bud og Jesu tro, som var blev den syvende dag som sabbat i over tredive år."

DET ATTENDE ÅRHUNDREDE

ABYSSINIA

"Jakobittene kom sammen på sabbatsdagen i templet, før den Domikalske dag, og holdt vi har set fra deres trosbekendelse ved den etiopiske kong Claudius."
Abudacnus, Historia Jacobitarum, (attende århundrede) side 118-119.

Aus Ungarn, (Leipzig: 1880),289-291.

HOLLAND OG TYSKLAND

Dr. Cornelius udtaler angående øst Friesland, at når badptister blev mange, "blev ikke sabbathsholdere.]

Der Anteil Ostfrieslands and, Ref. Muester 1852, side 29, 34.

MORAVIA - Greve Zinzendorf

I 1738 skrev Zinzendorf følgende om sin sabbatshelligholdelse:

"At jeg har brugt sabbaten til hvile allerede i mange år, og vore søndage til forkynnelser."

Budingsche Sammlung, (Leipzig: 1742) seksjon 8, side 224.

AMERIKA - 1741 (Moraviske Brødre efter Zinzendorf kom til Europa)

"Som et særegent tilfælde, fortjener det at blive lagt mærke til at han er kommet til en lov at holde den syvende dag som hviledag."

Ibid., 5, 1421, 1422.

AMERIKA

Men før Zinzendorf og moraverne i Bethlehem på denne måde begyndte at holde sabbat, var der en lille gruppe tyske sabbatsholdere i Pennsylvania.

Rupps History of Religious Denominations in the United States, 109-123.

DET NITTENDE ÅRHUNDREDE

RUSLAND

"Men flertallet flyttede til Krim og Kaukasus, hvor de, indtil denne dag, forblev trofaste forfølgelse. Folket kaldte dem subotniki, eller sabbatarianere. "

Stenberg, Geschichte der Juden in Polen, 124.

KINA

"På denne tid forbød Hung brugen af opium, og til og med tobak, og alle berusende drikkevarer religiøst."

The Ti-Ping Revolution, af Lin-Lee, en officer blandt dem, V 01. 1, side 36-48, 84.

"Den syvende dag iagttages meget religiøst og strengt blandt dem. Taiping sabbaten holdt. Ibid., 319.

KINA

"Når Taiping folket blev spurgt hvorfor de holdt den syvende dag sabbat, svarede de at de lærte det, og, for det andet, fordi deres forfædre holdt den som en dag for tilbedelse."

A Critical History of the Sabbath and the Sunday

INDIEN OG PERSIEN

"I tillæg opretholdt de den højtidelige helligholdelse af kristen tilbedelse over hele vort land." Christian Researches in Asien, 143.

DANMARK

nittende århundrede. Deres navn kommer fra læresetningen om den syvende dag sabbat
skyer. I 1874 var deres virksomhet etableret i: Europa; 1885 i Australasien; 1887 i Afrik